

TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH VỀ LÊNIN VÀ CÁCH MẠNG THÁNG MƯỜI NGA

TS. ĐẶNG THANH TOÁN

Khoa Lịch sử-Đại học Sư phạm Hà Nội

Cách đây 87 năm, dưới sự lãnh đạo của Lênin, giai cấp công nhân và nhân dân lao động Nga đã làm nên cuộc Cách mạng Tháng Mười vĩ đại, mở ra một thời đại mới cho nhân loại. Sự nghiệp xây dựng CNXH trên quê hương Cách mạng Tháng Mười đã giành được những thắng lợi kỳ diệu, nhưng tiếc thay về sau do phạm những sai lầm nghiêm trọng, dẫn đến chế độ XHCN hiện thực ở Liên Xô sụp đổ, cách mạng XHCN lâm vào thế thoái trào.

Nhân sự kiện này, nhiều người có khuynh hướng hạ thấp ý nghĩa của Cách mạng Tháng Mười Nga. Điều này cực kỳ sai lầm, vô tình đã tiếp tay cho sự xuyên tạc lịch sử cuộc Cách mạng đó đã được các thế lực đế quốc phản động tiến hành trong suốt thời gian qua. Trong bối cảnh đó, việc tìm hiểu tư tưởng Hồ Chí Minh về Lênin và Cách mạng XHCN Tháng Mười Nga có ý nghĩa lý luận và thực tiễn hết sức to lớn nhằm khẳng định tâm vóc vĩ đại của Lênin và Cách mạng Tháng Mười Nga, trên cơ sở đó tiếp tục vận dụng chủ nghĩa Mác – Lênin và Cách mạng Tháng Mười vào cách mạng Việt Nam.

Tư tưởng Hồ Chí Minh về Lênin: Hồ Chí Minh đã dành nhiều tình cảm cho những người sáng lập chủ nghĩa cộng sản khoa học, đặc biệt là V.I. Lênin. Các bài viết tiêu biểu như: “Lênin và các dân tộc thuộc địa”, “Lênin và các dân tộc phương Đông”, “Lênin và phương Đông”, “Về chủ nghĩa Lênin và Cách mạng Việt Nam”, “Con đường dẫn tôi đến chủ nghĩa Lênin”, “Lênin, người thầy vĩ đại của Cách mạng Việt Nam” v.v... Trong các tác phẩm đó, Hồ Chí Minh đã nêu bật đóng góp to lớn của Lênin về mọi mặt, đặc biệt đối với vấn đề dân tộc và thuộc địa. Nhớ lại cảm tưởng sau khi đọc Luận cương của Lênin về dân tộc và thuộc địa, Hồ Chí Minh đã viết: “Luận cương của Lênin làm tôi rất cảm động, phấn khởi, sáng tỏ, tin tưởng biết bao. Tôi vui mừng đến phát khóc lên. Ngồi một mình trong buồng mà tôi nói to lên như đang nói trước quần chúng đông đảo: “Hỡi đồng bào bị đọa đầy đau khổ! Đây là cái cần thiết cho chúng ta, đây là con đường giải phóng chúng ta”⁽¹⁾.

Một bộ phận quan trọng trong các bài viết của Chủ tịch Hồ Chí Minh đề cập tới nhân

cách, phẩm chất, đạo đức của Lênin. Người viết: “Không phải chỉ thiên tài của Người, mà chính là tính coi khinh sự xa hoa, tinh thần yêu lao động, đời tư trong sáng, nếp sống giản dị, tóm lại là đạo đức vĩ đại và cao đẹp của người thầy đã có ảnh hưởng lớn lao với các dân tộc châu Á và đã khiến cho con tim của họ hướng về Người, không gì ngăn cản nổi.

Quen bị đối xử như những kẻ lạc hậu, thấp hèn, các dân tộc phương Đông đã coi Lênin là hiện thân của tình anh em bốn bể, không những họ biết ơn Người mà còn tha thiết yêu mến Người. Họ tôn kính Người tương tự như tôn kính cha mẹ”⁽²⁾.

Sau khi Lênin qua đời được một tuần, trên báo “Pravda” (Sự thật) của Đảng cộng sản Liên Xô (27/1/1924) đã đăng bài viết của Nguyễn Ái Quốc: “Lênin đã mất! Tin này đến với mọi người như sét đánh ngang tai, truyền đi khắp các bình nguyên phì nhiêu ở châu Phi và các cánh đồng xanh tươi ở châu Á. Đúng, những người da đen và da vàng có thể chưa biết Lênin là ai, nước Nga ở đâu...nhưng tất cả họ, từ những người dân An Nam đến người dân săn bắn trong các cánh rừng Đahômây, cũng đã thâm nghe nói rằng ở một góc trời xa xăm có một dân tộc đã đánh đuổi được bọn địa chủ bóc lột họ và hiện nay tự quản lý đất nước mình mà không cần đến bọn chủ và bọn toàn quyền. Họ cũng đã nghe nói rằng nước đó là nước Nga, rằng có những người

dũng cảm, mà người dũng cảm nhất là Lênin. Chỉ có Lênin vậy thôi cũng đủ để làm cho họ ngưỡng mộ sâu sắc và đầy nhiệt tình nói với nước đó và lãnh tụ nước đó.

Khi còn sống, Người là cha, thầy học, đồng chí và cố vấn của chúng ta. Ngày nay, Người là ngôi sao sáng chỉ đường cho chúng ta đi tới cuộc cách mạng xã hội”⁽³⁾.

Trong các bài viết, Hồ Chủ tịch cũng đã nêu lên công lao to lớn của Lênin và chủ nghĩa Lênin đối với cách mạng thế giới nói chung và cách mạng Việt Nam nói riêng. Ở trang bìa cuốn “Đường cách mệnh”, Người viết: “Không có lý luận cách mệnh thì không có vận động cách mệnh. Chỉ có theo lý luận cách mệnh tiên phong, Đảng cách mệnh mới làm nổi trách nhiệm cách mệnh tiên phong”. Người viết tiếp: “Bây giờ học thuyết nhiều, chủ nghĩa nhiều, nhưng chủ nghĩa chân chính nhất, chắc chắn nhất, cách mệnh nhất là chủ nghĩa Lênin”⁽⁴⁾. Trong bài: “Con đường dẫn tôi đến chủ nghĩa Lênin”, Người viết: “Chủ nghĩa Lênin đối với chúng ta, những người cách mạng và nhân dân Việt Nam, không những là cái “cẩm nang thần kỳ”, không những là kim chỉ nam mà còn là mặt trời soi sáng con đường chúng ta đi tới thắng lợi cuối cùng, đi tới chủ nghĩa xã hội và chủ nghĩa cộng sản”⁽⁵⁾.

Tư tưởng Hồ Chí Minh về cách mạng Tháng Mười Nga: Hồ Chí Minh có không dưới 20 lần viết về cuộc Cách mạng xã hội

chủ nghĩa Tháng Mười như các cuốn: “Đường cách mệnh”, “Cách mạng Tháng Mười vì sự nghiệp giải phóng các dân tộc phương Đông”, “Cách mạng Tháng Mười Nga mở ra con đường giải phóng các dân tộc”, “Cách mạng Tháng Mười vĩ đại soi sáng con đường chúng ta tới hạnh phúc”, “Chúc mừng ngày kỷ niệm Cách mạng Tháng Mười vĩ đại” v.v... Trong các tác phẩm đó, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã chỉ rõ: “Trong thế giới bây giờ chỉ có cách mệnh Nga là đã thành công và thành công đến nơi, nghĩa là dân chúng được cái hạnh phúc tự do, bình đẳng thật, không phải tự do và bình đẳng giả dối như đế quốc chủ nghĩa Pháp khoe khoang bên An Nam. Cách mạng Nga đuổi được vua, tư bản, địa chủ rồi lại ra sức cho công nông và các dân tộc bị áp bức các thuộc địa làm cách mệnh để đập đổ các đế quốc chủ nghĩa và tư bản trong thế giới.

Cách mệnh Nga dạy cho chúng ta rằng, muốn cách mệnh thành công thì phải dân chúng (công nông) làm gốc, phải có Đảng vững bền, phải bền gan, phải hy sinh, phải thống nhất. Nói tóm lại, phải theo chủ nghĩa “Mã Khắc Tư và Lênin”⁽⁶⁾.

Hồ Chí Minh đã dành nhiều tâm huyết để phân tích ý nghĩa to lớn của Cách mạng Tháng Mười và rút ra nhiều bài học kinh nghiệm cho Cách mạng Việt Nam và thế giới: “Cách mạng Tháng Mười đã chặt đứt xiềng xích của chủ nghĩa đế quốc, phá tan

cơ sở của nó và giáng cho nó một đòn chí mạng. Cách mạng Tháng Mười Nga như tiếng sét đã đánh thức nhân dân châu Á tỉnh giấc mê hàng thế kỷ nay. Cách mạng Tháng Mười Nga mở ra trước mắt họ thời đại cách mạng chống đế quốc, thời đại giải phóng dân tộc⁽⁷⁾. “Giống như mặt trời chói lọi, Cách mạng Tháng Mười chiếu sáng khắp năm châu, thức tỉnh hàng triệu, hàng triệu người bị áp bức, bóc lột trên trái đất. Trong lịch sử loài người chưa từng có một cuộc cách mạng nào có ý nghĩa to lớn và sâu xa như thế”⁽⁸⁾. Người đã tổng kết 7 bài học kinh nghiệm có ý nghĩa phổ biến của Cách mạng Tháng Mười, đó là: Phải có một chính đảng tiên phong của giai cấp công nhân theo chủ nghĩa Mác Lênin lãnh đạo; Phải thực hiện liên minh công nông; Thành lập Mặt trận rộng rãi; Phải có tinh thần cách mạng triệt để; Phải sử dụng bạo lực cách mạng để giành và bảo vệ chính quyền; Tăng cường và củng cố chuyên chính vô sản; Kết hợp chủ nghĩa yêu nước với chủ nghĩa quốc tế vô sản⁽⁹⁾.

Đi theo con đường của Lênin và Cách mạng Tháng Mười: Những bài viết về Lênin và Cách mạng Tháng Mười Nga là một bộ phận quan trọng trong hệ thống tư tưởng Hồ Chí Minh. Người nói: “Học tập chủ nghĩa Mác – Lênin là học tập cái lập trường, cái phương pháp chứ không phải là học tập một cách máy móc, sách vở”⁽¹⁰⁾. Đi theo con đường Cách mạng Tháng Mười,

vận dụng sáng tạo chủ nghĩa Mác Lê Nin và tư tưởng Hồ Chí Minh, cách mạng Việt Nam đã giành được những thắng lợi vang dội.

Cách mạng Tháng Mười Nga nổ ra trong khi Việt Nam còn chìm đắm trong cảnh nô lệ, dưới sự áp bức bóc lột của bọn thực dân Pháp. Từ năm 1858, thực dân Pháp nổ súng xâm lược và sau đó đặt ách nô dịch trên đất nước ta. Nhân dân Việt Nam với truyền thống yêu nước nồng nàn đã vùng dậy đấu tranh. Từ năm 1858 đến 1930 đã nổ ra hàng trăm cuộc khởi nghĩa gắn với tên tuổi những người con ưu tú của dân tộc như: Trương Định, Nguyễn Trung Trực, Nguyễn Thiện Thuật, Phan Đình Phùng, Hoàng Hoa Thám... nhưng đều lần lượt thất bại. Đầu thế kỷ XX, những người con ưu tú khác như: Phan Bội Châu, Phan Châu Trinh đã tranh tìm đường cứu nước, tìm phương hướng đấu tranh theo trào lưu dân chủ tư sản nhưng cũng bị đàn áp, dập tắt. Đất nước chìm trong cảnh nô lệ, tình hình vô cùng đen tối tưởng như không có đường ra.

Chỉ đến khi Chủ tịch Hồ Chí Minh, trên hành trình tìm đường cứu nước đã đến được với Lenin và Cách mạng Tháng Mười và tìm thấy cho cách mạng Việt Nam con đường cứu nước đúng đắn, con đường cách mạng vô sản. Việc thành lập Đảng Cộng sản Việt Nam năm 1930, cuộc Cách mạng Tháng Tám thành công và lập ra nước Việt Nam dân chủ cộng hoà năm 1945 khẳng

định tư tưởng Hồ Chí Minh về con đường cách mạng Việt Nam tuân theo chủ nghĩa Mác – Lê Nin và cách mạng Tháng Mười Nga vĩ đại. Đó là con đường gắn độc lập dân tộc với CNXH.

Trong quá trình đấu tranh giành và giữ chính quyền, xây dựng và bảo vệ tổ quốc của nhân dân Việt Nam, ảnh hưởng về tinh thần của Cách mạng Tháng Mười và sự giúp đỡ trực tiếp, to lớn, có hiệu quả của Liên Xô có ý nghĩa quan trọng. Liên Xô là chỗ dựa tinh thần của cách mạng Việt Nam thể hiện từ lúc Chủ tịch Hồ Chí Minh lần đầu tiên đến Liên Xô năm 1923. Liên Xô và Quốc tế Cộng sản đã trực tiếp giúp đỡ cách mạng Việt Nam về đào tạo cán bộ. Nhiều nhà lãnh đạo tiền bối của cách mạng như: Trần Phú, Hà Huy Tập, Lê Hồng Phong... đã được đào tạo ở Liên Xô. Sự gắn bó giữa cách mạng Việt Nam và tổ quốc của Cách mạng Tháng Mười không chỉ bằng lý tưởng, tình cảm, bằng vật chất mà còn bằng cả máu thịt của các chiến sỹ cách mạng hai nước. Chủ tịch Tôn Đức Thắng là người Việt Nam đầu tiên kéo cờ đỏ trên boong chiến hạm Pháp để ủng hộ Cách mạng Tháng Mười. Hàng chục chiến sỹ cách mạng Việt Nam được đào tạo ở Liên Xô đã tình nguyện chiến đấu và hy sinh trên chiến hào bảo vệ Matxcova trong chiến tranh vệ quốc vĩ đại của nhân dân Liên Xô.

Thắng lợi của Liên Xô đã tạo điều kiện thuận lợi ngàn năm có một cho cuộc Cách

mạng Tháng Tám năm 1945 ở Việt Nam thành công. Trong cuộc kháng chiến chống Pháp và đặc biệt là trong cuộc kháng chiến chống Mỹ xâm lược của nhân dân Việt Nam, Liên Xô luôn luôn đứng về phía Việt Nam, giúp đỡ to lớn đưa đến toàn thắng năm 1975. Ở miền Bắc trong công cuộc xây dựng CNXH, Liên Xô đã giúp đỡ Việt Nam khôi phục kinh tế sau chiến tranh, xây dựng một số cơ sở công nghiệp quan trọng; Hàng ngàn cán bộ khoa học và công nghệ Việt Nam có trình độ cao được đào tạo ở Liên Xô; Nhiều chuyên gia Liên Xô đã sát cánh với nhân dân Việt Nam trong xây dựng và lao động, đặc biệt trong cuộc chiến đấu bảo vệ miền Bắc, giải phóng miền Nam. Sự giúp đỡ to lớn, toàn diện và có hiệu quả của Liên Xô đã góp phần rất quan trọng vào chiến thắng đế quốc Mỹ. Sau thắng lợi của nhân dân Việt Nam năm 1975, Liên Xô tiếp tục đường lối ủng hộ Việt Nam, đã giúp đỡ xây dựng những công trình kinh tế có ý nghĩa rất quan trọng như: Thủy điện Hoà Bình, Trị An, Liên doanh dầu khí Vietsopetro, cầu Thăng Long... Các công trình trên đang phát huy hiệu quả to lớn trong sự nghiệp xây dựng CNXH hiện nay của nhân dân ta.

Sau khi Liên Xô tan rã, chế độ XHCN sụp đổ, tình cảm của nhân dân Việt Nam với nhân dân Nga cũng như nhân dân các nước thuộc Liên Xô trước đây không hề suy giảm. Là một đảng Mácxít Lenin – nit chân chính, Đảng Cộng sản Việt Nam lấy

chủ nghĩa Mác- Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh làm nền tảng tư tưởng và kim chỉ nam cho hành động của mình, luôn luôn tiếp thu vận dụng những bài học vô giá của Cách mạng Tháng Mười. Những thành tựu to lớn trong hơn mười lăm năm đổi mới càng chứng tỏ cách mạng XHCN sẽ giành được thắng lợi khi tiếp tục đi theo con đường vận dụng sáng tạo chủ nghĩa Mác- Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh và con đường Cách mạng Tháng Mười. Công cuộc đổi mới do Đảng Cộng sản Việt Nam khởi xướng từ Đại hội VI (12/1986) đã để lại nhiều bài học kinh nghiệm quý báu:

Thứ nhất, cách mạng cũng như đổi mới trước hết phải có Đảng. Đại Hội IX Đảng Cộng sản Việt Nam (4/2001) khẳng định xây dựng kinh tế là trọng tâm, xây dựng Đảng là then chốt. Đảng Cộng sản Việt Nam không ngừng nâng cao bản chất giai cấp công nhân, tính chiến đấu, giữ vững niềm tin lý tưởng cộng sản chủ nghĩa, vận dụng sáng tạo chủ nghĩa Mác- Lênin và con đường Cách mạng Tháng Mười.

Thứ hai, phải có con đường lý luận đúng đắn. Lý luận phải xuất phát từ thực tiễn, lấy thực tiễn làm tiêu chuẩn duy nhất để kiểm nghiệm chân lý. Rõ ràng không có đường lối, lý luận đúng đắn chỉ đạo, sự nghiệp đổi mới không thể tiến lên được.

Thứ ba, cách mạng cũng như đổi mới phải là sự nghiệp của dân, do dân và vì dân. Phải khơi dậy được tiềm năng sáng tạo, độc

lập, tự chủ của người lao động. Hồ Chủ tịch nói:

"Để trăm lần không dân cũng chịu
Khó vạn lần dân liệu cũng xong".

Thứ tư, phải đảm bảo hài hoà các nhân tố đổi mới, phát triển và ổn định. Đổi mới là phương thức, biện pháp. Phát triển là mục đích. Ổn định là tiền đề. Ba yếu tố đó là điều kiện của nhau, dựa vào nhau, thống nhất biện chứng.

Thứ năm, phải tăng cường hội nhập quốc tế. Ngày nay không một quốc gia nào đóng cửa mà phát triển được. Thế giới ngày nay là thế giới mở. Tuy nhiên hội nhập chứ không hoà tan, không bị "Tây hoá". Đây là một mâu thuẫn lớn đòi hỏi phải được giải quyết thoả đáng.

Đúng như Chủ tịch Hồ Chí Minh đã nói: "Việt Nam có câu tục ngữ Uống nước nhớ nguồn". Càng nhớ lại những ngày tủi nhục mất nước, nhớ lại mỗi bước đường đấu tranh đầy hy sinh gian khổ mà cũng đầy thắng lợi vẻ vang thì giai cấp công nhân và nhân dân Việt Nam càng thấm thía công ơn to lớn của Lenin và Cách mạng Tháng Mười"⁽¹¹⁾.

Sự sụp đổ của Liên Xô và Đông Âu XHCN có ảnh hưởng nặng nề đến phong trào cách mạng thế giới. Trong hoàn cảnh đó, Đảng Cộng sản Việt Nam đã khẳng định: "Thời đại chúng ta về cốt lõi mà nói

vẫn là thời đại quá độ từ chủ nghĩa tư bản lên chủ nghĩa xã hội, mở đầu từ Cách mạng Tháng Mười Nga vĩ đại"⁽¹²⁾. Đại hội Đảng Cộng sản Việt Nam lần thứ IX (4/2001) chỉ rõ: "Chủ nghĩa xã hội thế giới từ những bài học thành công và thất bại cũng như từ khát vọng và sự thức tỉnh của các dân tộc có điều kiện và khả năng vượt qua thời kỳ thoái trào, tạo ra bước phát triển mới. Lịch sử thế giới đã, đang và sẽ còn trải qua những bước quanh co, song loài người cuối cùng nhất định sẽ tiến tới chủ nghĩa xã hội vì đó là quy luật tiến hoá của lịch sử".

CHÚ THÍCH

1. Hồ Chí Minh, Toàn tập, NXB Chính trị quốc gia, Hà Nội, 1996, tập 10, trang 127.
2. Sdd, T.1, tr.295.
3. Sdd, T.1, tr.236 – 237.
4. Sdd, T.2, tr.280.
5. Sdd, T.10, tr.128.
6. Sdd, T.2, tr.280.
7. Sdd, T.8, tr.562.
8. Sdd, T.12, tr.300.
9. Sdd, T.12, tr. 304 – 305.
10. Võ Nguyên Giáp. *Đi theo con đường của Cách mạng Tháng Mười với tinh thần thực tiễn sáng tạo hơn nữa*. Tạp chí Cộng sản, số 21 (11/1998), tr. 10.
11. Hồ Chí Minh, Sdd, tập 12, trang 305.
12. Nguyễn Đức Bình. *Đôi điều suy nghĩ về vận mệnh chủ nghĩa xã hội*. Tạp chí Cộng Sản số 13 (7/2000), tr 9.